

“Spieken is een 1...”

Afgelopen week had mijn dochter, 13 jaar en tweede klas VWO, een toetsweek. Ze moest tien toetsen maken. De laatste twee toetsen waren natuurkunde en Frans. Ze leerde hard in het weekend en vroeg om hulp waar nodig. Ze had veel grip op de te leren stof en maandagochtend vertrok ze met een goed gevoel naar school. Nog twee toetsen en dan zat het er weer op, dat zou ze gaan vieren met een lunch in de stad met haar vriendinnen. Het liep anders.

Tijdens de toets natuurkunde wist ze het niet, bij de 13e en laatste opdracht. Ze keek even naar haar buurvrouw om te kijken of ze op de goede weg was, om te kijken hoe je zo'n opdracht ook alweer aan moest pakken. En ineens... daar stond de surveillant. Betrapt op spieken! Onzekerheid, falen, verdriet, schuldgevoel, spijt, angst voor wat gaat komen, er ging van alles door haar heen...

Wat onschuldig leek te zijn, werd 'spieken' genoemd en daar staat een straf op: je krijgt een 1 voor je toets. Natuurlijk weet ze dat spieken niet mag. Natuurlijk had ze zich dit moeten realiseren. Natuurlijk moet je je toets zelf maken. Natuurlijk, we weten dit allemaal, het is namelijk op veel scholen al 100 jaar een vaste regel. Dat was dan ook onze eerste reactie, helaas pindakaas. We waren niet boos, het is zoals het is en je staat nog steeds een 7 gemiddeld (om je een indruk te geven goed ze dit vak beheerst).

Het U-proces komt hierop neer:

Tot ik vandaag naar huis reed vanuit mijn werk. Ik dacht aan de theorie U. Deze theorie helpt me wanneer iets me bezig houdt, wanneer ik ergens van binnenuit geen grip op krijg. Wat als ik de situatie nog eens opnieuw zou bekijken, zonder oordeel, gewoon de feiten op een rij zet. Wat neem ik dan waar? Dan neem ik een meisje waar wat perfectionistisch is, onzeker is. Iemand die weet hoe het moet, goed heeft geleerd en met een toets bezig is. Het gaat goed, het gaat vlot, tot opdracht 13. Ze weet het niet, kan het wel zelf, maar even niet alleen. Ze heeft wat hulp nodig om het vervolgens weer zelf op te pakken. Deze hulp zag ze in haar buurvrouw, één blik, 3 seconde maar, dat was

genoeg. Ze wist het weer en kon verder.

Wat als de docent het zo ook had gezien? Wat als hij haar had gevraagd of ze wat hulp nodig had? Of hij wat voor haar kon betekenen? Of één blik bij de buurvrouw voldoende was om haar toets te doen slagen? Dat hij haar had gezegd dat hij begrijpt dat je na 10 toetsen het misschien niet meer allemaal snel naar boven kunt halen. Wat als hij had gevraagd wat ze nodig had om de toetsweek succesvol af te sluiten? Of ze misschien onzeker was? Wat als hij had gezegd dat ze niet af moet kijken bij een ander, dat ze het echt zelf moet maken? Wat zou er gebeuren als hij de theorie U erbij zou nemen? Opnieuw waarnemen en protocollen laat varen? Wat was er dan gebeurd?

Wat als je niet zou geloven in het uit je hoofd leren van lesstof? Als je uitgaat van begrip en toepassen? Wat als je de regel zou stellen dat je tijdens een toets één keer in je boek mag kijken? Of je boek erbij mag houden? Wat als je toetsen vervangt door andere opdrachten?

Wat zou er toch allemaal kunnen gebeuren, als je los komt van oude patronen...

Vandaag kreeg ze haar natuurkundetoets terug. Als ze niet had gespiekt, had ze een 8,3. Nu heeft ze een 1,0. Ze vertelde me blij te zijn dat ze haar toets goed had gemaakt en dat ze het fijn vond te weten dat ze de stof goed had begrepen. Ze was trots op haar prestatie maar ook bang dat het beeld wat de docent van haar had, nu was veranderd. Dat hij geen vertrouwen meer in haar zou hebben. Ze zag er tegenop om hem weer onder ogen te komen, schaamte overheerste. Ze is het gesprek aangegaan en heeft zich kwetsbaar opgesteld. Gelukkig kon de docent haar goed ontvangen en hij vertelde dat een fout niet zijn hele beeld van haar zou veranderen. Dat hij haar nog steeds een leuke, hardwerkende meid vond. Dat stelde haar gerust en met die boodschap kan ze verder. Ze heeft geleerd van haar les. Ik geloof niet dat dit nog snel zal gebeuren, wat ik eigenlijk wel jammer vind. Spieken zou wat mij betreft best toegestaan mogen worden als je daar goede afspraken over maakt met de leerlingen en kijk wat het brengt.

Zou de docent hier ook iets van geleerd hebben? Zou hij hier ook over nadenken?

Hoe lang blijft de '1-voor-spieken-regel'? Nog 100 jaar?